

Glöm inte bort mannen vid alkoholsamtal med blivande föräldrar

Vissa blivande pappor har eget behov av alkoholsamtal för att minska sin egen alkoholkonsumtion, för att kunna ge stöd till sin gravida kvinna eller för att kunna förstå barns basala psykosociala behov. Dessa män måste prioriteras inom MVC och BVC! Det är en slutsats av en studie om alkoholsamtal med blivande föräldrar.

I överläkare Ihsan Sarmans artikel i Läkartidningen 41/2006 (sidan 3070) påtalades att individuell screening ringar in gravida med skadligt alkohilmönster. Min erfarenhet är att även individuell screening avseende blivande pappan ringar in partner med skadligt alkohilmönster.

Under hela mitt yrkesverkssamma liv har jag mött män med egen alkoholproblematik eller som haft sådan inom familjen/släkten. Jag har också sett samband som vi i sjukvården ofta blundar för eller inte tar oss tid att följa upp på grund av att det blir för komplext fokus, patienten/familjen söker för annat, besökstiden räcker inte till etc.

Vi inom sjukvården kan, utan att kränka människors integritet, ställa raka frågor och ge kunskap och information om alkohol. Det bidrar till att människor kan göra egna val för att få så friska barn som möjligt och, ur olika perspektiv, ge barnen en hälsosammare uppväxt.

HJÖRDIS HÖGBORG
leg barnmorska, master of public health (MPH) vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap; utbildad och handledarutbildad i psykosocialt arbetssätt vid S:t Lukas Utbildningsinstitut
hjordis.hogberg@skane.se

Jag arbetade strukturerat med alkoholsamtal 1995–2004 vid barnmorskemottagningen/mödravårdscentralen i Landvetter, bytte därefter perspektiv och arbetade vid Ungdomsmottagningen i Partille. Vi erhöll medel från Folkhälsoinstitutet 1995–1996 och utvecklade samt utvärderade en metod för barnmorskans alkoholsamtal (Agneton & Högborg, 1998). Erfarenheterna sammanfattades i en master of public health-upsats vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, »Hjälper det att samtala med blivande föräldrar om alkohol?«. Båda kan laddas ner på <www.livstecken.se>.

Mödravårdsvården är en viktig arena för reflektion kring alkohol och föräldraskap. Vissa blivande föräldrar har under året före graviditeten ändrat sina alkoholvanor, men de har kanske inte reflekterat över alkoholanvändning tillsammans med små barn.

MPH-upsatsen visar hur olika blivande föräldrars alkoholvanor samt attityder till alkohol är idag. I uppsatsen diskuteras också barnens behov vid alkoholism/alkoholberoende i familjen. Vidare att uppgift om fäders alkoholvanor och om alkoholism i familjen/släkten saknas i mödravårdsvårdstidningen och

inte heller registreras i medicinska födelseregistret. Därmed försvåras framtida forskning om samband mellan eventuella »alkoholgener«, alkoholkonsumtion under graviditet och fosterskador.

Rekommendationer

- Muntlig och skriftlig information om alkohol och graviditet ska ges i tidig graviditet vid besök eller telefonkontakt med barnmorskemottagning/MVC. Vid telefonkontakt med paret ska alltid skriftlig information hemsändas, adresserad till båda de blivande föräldrarna.
- Barnmorskor ska konsekvent genomföra dialogsamtal om alkohol vid inskrivningssamtalet med båda blivande föräldrarna, och barnmorskor ska erbjudas psykosocial, processinriktad handledning för att underlätta detta.
- Specialutbildad barnmorska avseende alkohol- och drogmisbruk under graviditet bör/ska finnas tillgänglig inom varje kommun.
- Vissa blivande pappor har eget behov av alkoholsamtal för att minska sin egen alkoholkonsumtion, för att kunna ge stöd till sin gravida kvinna eller för att kunna förstå barns basala psykosociala behov. Dessa män måste prioriteras inom MVC och BVC!
- Framtida fortsatt forskning bör kartlägga hur barnmorskans alkoholinformation blir hälsofrämjande i ett långsiktigt folkhälsovetenskapligt perspektiv.

Slutsatser

1. MPH-studien indikerar att den blivande pappan mins-

Foto: Science Photo Library/IBL

På väg ut i livet ...

- kar sin egen alkoholkonsumtion tidigare under graviditeten och att fler män erbjuder sin gravida kvinna alkoholfri dryck när information hemsändas och barnmorskan vid inskrivningssamtalet konsekvent genomför dialogsamtal om alkohol med alla föräldrar.
2. Alla blivande föräldrar bör få möjlighet att benämna erfarenheter under uppväxten av alkoholism och/eller pågående alkoholproblem inom familjen/släkten.
3. Alkoholens påverkan på mannen inför graviditet bör utforskas samt skriftlig information för män produceras angående alkohol inför graviditet och föräldraskap, eftersom de flesta män använder alkohol både före och under graviditeten samt under föräldraskap.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

LITTERATUR

- Högborg H. Det goda samtalet. *Jorde-modern*. 2003;116(12):22-5.
- Högborg H. Hjälper det att samtala med blivande föräldrar om alkohol? – Barnmorskans dialogsamtal om ändrade alkoholvanor och psykosocialt stöd för alkoholfri graviditet. Göteborg: Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap; 2005. MPH 2005:25.
- Högborg H, Willén H. Alkoholsamtal med alla blivande föräldrar – utmaning och folkhälsoarbete! *Socialmedicinsk tidskrift*. 2007;84(1):78-86.